

Олександр Євгенійович ЖЕЛЕЗОВ,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри фундаментальних та юридичних дисциплін факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-6173-8795>

ЗМІНИ ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУДДІВ В УМОВАХ СУДОВОЇ РЕФОРМИ

Законодавство України передбачає розвинуту відповідальність для професійного судді. Це може бути як дисциплінарна відповідальність, що передбачена статтею 107 Закону України «Про Судоустрій та статус суддів», а також моральна відповідальність, що закріплена ст. 58 вищевказаного закону [1, с. 10]. Насамперед, порушення суддівської етики має правові наслідки, коли моральний вчинок не співпадає з Кодексом суддівської етики.

Кодекс суддівської етики був прийнятий 24 жовтня 2002 року на V з'їзді суддів, але нова його редакція (ст. 58) перетворює Кодекс на нормативний акт прямої дії. Таким чином, Кодекс суддівської етики трансформується з корпоративного акту у норму права [2, с. 12]. Цим кодексом закріплюються всі правові та моральні принципи, якими керується суддя як у час проведення судового засідання, так і у позасудовій поведінці. Правовий фундамент Кодексу складається з: Конституції України, Закону України «Про судоустрій і статус суддів», ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, резолюцією Генеральної Асамблеї ООН щодо ефективного впровадження Основних принципів незалежності судових органів, а також Бангалорських принципів поведінки суддів, що схвалені резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року, Європейської хартії про закон щодо статусу суддів, Рекомендації CM/Rec (2010) 12 Кабінету Міністрів Ради Європи [3, с. 12].

Згідно зі ст. 1–3 цього кодексу суддя зобов'язаний бути прикладом додержання вимог закону і принципу верховенства права, уникати будь-якого незаконного впливу на його діяльність та не має права використовувати своє посадове становище в особистих інтересах чи в інтересах інших осіб, тобто при зловживанні правом суддя підлягає відповідальності. Але ст. 4 даного кодексу вказує, що ці проступки не можуть бути підставою для дисциплінарного провадження, якщо буде вчинення іншого правопорушення. У ст. 5–15 визначено поведінку судді під час судового процесу та його відповідні обов'язки. У випадку їх невиконання на суддю покладеться дисциплінарна відповідальність, оскільки це є його поведінкою на робочому місці. Мета ст. 15–20 Кодексу є уніфікація адміністративних норм з та відповідними нормами моралі, а саме: перебування судді у правовому та моральному полі одночасно.

Крім того Закон України «Про Судоустрій та статус суддів» передбачає такий правовий інститут як декларація доброчесності (регулюється ст. 62). Зміст цієї декларації полягає у тому, що суддя зобов'язаний до 1 лютого кожного року подавати на офіційний вебсайт Вищої кваліфікаційної комісії суддів України декларацію доброчесності за формою, що визначається Комісією.

Ця декларація доброчесності судді складається з переліку тверджень, правдивість яких суддя повинен задекларувати шляхом їх підтвердження або не підтвердження, у ній зазначаються прізвище, ім'я, по батькові судді, його місце роботи, займана посада та твердження про: відповідність рівня життя судді наявному у нього та членів його сім'ї майна і одержаним ними доходам; своєчасне та повне подання декларацій особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та достовірність задекларованих у них відомостей; невчинення корупційних правопорушень; відсутність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності; сумлінне виконання обов'язків судді та дотримання ним присяги; неутручання у правосуддя, яке здійснюється іншими суддями; проходження перевірки суддів відповідно до Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» [4, ст. 14] та її результати; відсутність заборон, визначених Законом України «Про очищення влади» [5, ст. 8].

Особливе місце у комплексі заходів спостереження за моральним станом судді посідає Громадська Рада Доброчесності, яка регулюється ст. 85 Закону України «Про судоустрій та статус суддів». Ця рада утворюється згідно з законодавством з метою відповідності норм професійної етики, яких повинен обов'язково дотримуватися даний суддя або кандидат на посаду судді [1, ст. 22]. Громадська рада доброчесності складається з 20 членів та повинна збирати, перевіряти, аналізувати інформацію щодо судді або кандидата на посаду судді, надавати Кваліфікаційній Комісії Суддів інформацію щодо кандидата на посаду судді та надавати відповідну інформацію Вищій кваліфікаційній комісії суддів України. Для здійснення цих повноважень, зазначених у статті 85 Закону України «Про Судоустрій та статус суддів» передбачається, що членом Громадської Ради Доброчесності надається право безоплатного та повного доступу до відкритих державних реєстрів.

Громадська рада доброчесності формується з громадськості, але до неї не входять особи, які перебувають у дружніх чи особистих стосунках із суддею чи кандидатом на посаду судді; особи причетні до справ, які розглядав чи розглядає такий суддя, за наявності іншого конфлікту інтересів або обставин, що викликають сумнів у його неупередженості. Члени Громадської ради доброчесності призначаються зборами представників громадських об'єднань, які скликаються Головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів. У цих зборах також беруть участь громадські організації, що здійснюють діяльність у правозахисній сфері, а також ставлять за мету подолання корупції в Україні. Ці

організації не можуть фінансуватися юридичними особами, які мають бюджетний або інший фінансовий зв'язок з офіційно визнаними Верховною Радою терористичними може бути обраним громадянин України терміном на 2 роки. Громадська рада доброчесності вважається правомочною за умовою призначення, як найменше 10 її членів.

Згідно з вище викладеним, доходимо висновку, що законодавство України зробила значний крок у своєму розвитку щодо відповідальності суддів. Професійний суддя є ключовою особою у системі правосуддя, тому дотримання їм моральних норм при виконанні своїх обов'язків є визначальним.

Список бібліографічних посилань

1. Про судоустрій та статус суддів : закон України від 05.08.2018 № 1402-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 20.10.2019).
2. Кодекс суддівської етики від 22.02.201 № 0001415-13 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13> (дата звернення: 20.10.2019).
3. Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Кабінету Міністрів Ради Європи від 17.11.2010 № 994_a38 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38 (дата звернення: 20.10.2019).
4. Про відновлення довіри до судової влади в Україні : закон України від 05.01.2017 № 1188-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18> (дата звернення: 20.10.2019).
5. Про очищення влади : закон України від 31.08.2018 № 1682-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18> (дата звернення: 20.10.2019).

Одержано 28.10.2019

УДК 347.51

Юрій Михайлович ЖОРНОКУЙ,

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри цивільного права та процесу факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-9669-6062>;

Валентина Григорівна ЖОРНОКУЙ,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-7706-8538>

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРОЦЕДУРИ МЕДІАЦІЇ ПІД ЧАС ВИРІШЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ КОНФЛІКТІВ

Корпоративні відносини останнім часом є одним з «трендів» проблем, що вивчаються у рамках правових зв'язків. Однак основна увага приділяється регулятивним корпоративним правовідносинам, осторонь залишаючи другий їх різновид – охоронні корпоративні правові зв'язки. З урахуванням термінології, що отримала розвиток в юриспруденції для зручності охоронні корпоративні відносини запропоновано іменувати корпоративними конфліктами. Іншим вектором, який активно обговорюється останнім часом, є питання попередження і вирішення корпоративних конфліктів. Одним із способів вирішення яких є процедура медіації.

Медіація (в англосаксонській системі права – Alternative Dispute Resolutions (ADR) є процесом вирішення будь-якого конфлікту, в якому нейтральна третя особа допомагає сторонам досягнути домовленості у їх спорі шляхом переговорів. У медіації сторони управляють як самим процесом, так і його результатом – договором. Висока ефективність медіації визначається, перш за все, її базовими принципами – нейтральністю, добровільністю і конфіденційністю [1, с. 57]. Вступ усіх сторін конфлікту в процес медіації є добровільним, а медіатор – вільно обраним (у цьому відношенні медіація схожа з третейським судом). Всі рішення приймаються лише за взаємною згодою сторін, і кожна сторона в будь-який момент може відмовитися від медіації та припинити переговори.

Медіація є особливо ефективною в тих випадках, коли необхідно відновити або зберегти взаємовідносини між сторонами і коли обидві сторони прагнуть до врегулювання конфлікту. Отже, в основі процедури медіації – положення про те, що корпоративний конфлікт, виконуючи негативні й позитивні функції, залишається нормальним явищем корпоративних правовідносин, виступаючи необхідним фактором розвитку як товариства в цілому, так і кожного його учасника [2, с. 275].

Процедура медіації застосовується в тих випадках, коли сторони не можуть самостійно впоратися з корпоративним конфліктом і потрібна зовнішня допомога в особі авторитетного посередника, який організовує процес комунікативної та взаємоприйнятної взаємодії. На сьогодні законодавство не містить будь-яких обмежень щодо використання медіаційних процедур.

На сьогодні медіацію можна досліджувати як поширений спосіб врегулювання корпоративного конфлікту. Аналіз існуючих підходів до визначення категорії «медіація» дозволяє виокремити три напрями її тлумачення. За першим –